

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 27.1.2023
Sayı : 2474

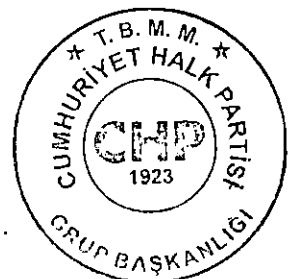
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Turan AYDOĞAN
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon		
Esas Komisyon	Adalet	
Tarih:	27 Ocak 2023	Esas No: 2/4908

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
27 Ocak 2023
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
27 Ocak 2023
No: 1161749

GEREKÇE

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 10'uncu maddesinde ifade özgürlüğü; kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin ifade özgürlüğünü, haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü içermektedir. İfade özgürlüğü hakkı ülkemizde, özellikle son yıllarda sıklıkla yurttaşlara yönelik verilen cezalarla engellenmektedir. Bu cezalar son dönemde hapis cezası olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemiz yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda da sınıfta kalmıştır. Avrupa Konseyi'nin Yolsuzlukla Mücadele Grubu (GRECO), Türkiye'de milletvekilleri ve yargı mensuplarına ilişkin yolsuzluğun önlenmesi ve siyasi partilere yönelik mali desteğin şeffaf hale gelmesi konularında iki rapor yayımlamıştır. Bu tablo içerisinde uluslararası sözleşmelerin ve kararlarının uygulanamıyor olması ne yazık ki mümkündür. Hakaret suçu TCK Hakaret eylemlerinde ulusal hukuk önünde yargılamaya konu olan ifadenin nefret söylemi ve şiddete teşvik unsurlarını içermedikçe erteleme kararı verilmiş olsa bile hapis cezası ile cezalandırılmasını AİHM hak ihlali olarak değerlendirmektedir.

Siyasi iktidar düşünce ve ifade özgürlüğüne karşı TCK'nın bazı maddelerini kullanır hale gelmiştir. Avrupa Konseyi'ne anayasal konularda görüş bildiren Venedik Komisyonu, ifade özgürlüğüne karşı kullanılan TCK maddelerinde köklü değişiklikler gerektiğini söylemiştir. Komisyon ayrıca cumhurbaşkanına hakaretin cezalandırılmasını öngören Türk Ceza Kanunu'nun 299. maddesinin iptal edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Hukukçular TCK madde 299'un var olduğu bir ülkede ifade özgürlüğün olamayacağı görüşündedirler.

TCK 299 temelinde özellikle medya kuruluşlarına yönelik kovuşturmaların “otosansüre” neden olduğuna vurgu yapılan raporda, “katil”, “hırsız”, “diktatör” gibi terimlerin “toplumsal tartışma kapsamında ele alınması” gerektiği görüşü kaydedilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ifade özgürlüğüyle ilgili maddesinin toplumsal konularla ilgili siyasi konuşmaların kısıtlanmasına istisnai durumlarda imkan tanıdığı hatırlatılmıştır.

Avrupa'daki uygulama Cumhurbaşkanına hakaret suçu 1990'lı yıllarda Macaristan ve

Çek Cumhuriyeti gibi ÷lkelerde suç olmaktan çıkarılmıştır. Alman Federal Mahkemesi 2000 yılında aldığı bir kararla, haksız da olsa, sert üsluplu siyasi eleştirinin cumhurbaşkanına hakaret suçu olarak tanımlanamayacağına hükmetmiştir. Hollanda’da bir kişi bu suçtan en son 1960’lı yıllarda yargılanmıştır.

Ülkemizde vatandaşlar ifadelerinden dolayı adil biçimde değeriendirilmeyecekleri endişesiyle düşünceleri ifade etmekten imtina eder hale gelmiştir. Bu durum tüm toplumu etkilemekte ve doğal olarak ifade özgürlüğü hakkını kullanma konusunda ciddi hukuki sorunlar yaşanmaktadır. Toplumı oluşturan bireyin anayasal hakkı olan ifade özgürlüğüne yapılan müdahale demokratik bir toplumda Ceza Hukukunun ölçölülük ve orantıllık ilkesine uygun olmalıdır.

Tüm bu gerekçelerle bireyin temel hakkı olan ifade özgürlüğünü kısıtlayan ve TCK’nın siyasi iktidar tarafından baskı unsuru olarak kullanılan 125, 130, 131 ve 299 uncu maddelerinde hapis cezasının kaldırılması gerekmektedir. Dolayısıyla TCK’nın 53 üncü maddesinin hapis cezasına mahkûmiyete bağladığı belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma tedbirleri de kaldırılacaktır. Bu sayede yine Anayasal bir hak olan seçme ve seçilme ehliyetinden mahrumiyetin de uygulanması söz konusu olmayacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Hakaret içeren ifadelerden dolayı verilen hapis cezaları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından hak ihlali olarak değerlendirilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti hukuk sisteminde suç ve cezaların orantılılığı ve ölçülülük ilkesi mevcuttur. Söz konusu hapis cezası bu ilke ile de örtüşmemektedir. Anayasal bir hak olan ifade özgürlüğüne karşı bir baskı unsuru olarak kullanıldığı da bilinmektedir. Bu bağlamda ifade özgürlüğü hakkının teslimi için TCK'nın 125 inci maddesinde yapılan düzenleme ile bu suçun cezası hapis cezası yerine adli para cezası olarak öngörülmüştür. Bu sayede İfade özgürlüğü hakkı, cezada ölçülülük ilkesi ve hukuki öngörülebilirlik sağlanması amaçlanmıştır.

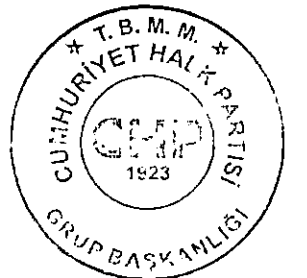
MADDE 2- Söz konusu değişiklik ile ifade özgürlüğü hakkının teminat altına alınması, hukuki öngörülebilirlik ve cezada ölçülülüğün sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 3- Söz konusu değişiklik ile ifade özgürlüğü hakkının koruma altına alınması ve verilen cezalarında ölçülü olması amaçlanmıştır.

MADDE 4- Söz konusu değişiklik ile Cumhurbaşkanına hakaret suçunda hapis cezası yaptırımını kaldırılarak siyasi yaptırım aracı haline gelmiş ve ifade özgürlüğünü kısıtlayan uygulamaları sonlandırmak amaçlanmıştır.

MADDE 5- Yürürlük maddesidir.

MADDE 6- Yürütme maddesidir.

TÜRK CEZA KANUNUNUN BAZI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 125 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç aydan iki yıla kadar hapis veya” ibaresi “yirmi günden iki yüz güne kadar” şeklinde, üçüncü fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşlenmesi halinde, adli para cezasının alt sınırı yüz günden az olamaz”.

MADDE 2- Türk Ceza Kanunu’nun 130 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç aydan İki yıla kadar hapis veya” ibaresi madde metninden çıkartılmıştır.

MADDE 3- 5232 sayılı Kanununun 131 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen hariç;” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 4- 5232 sayılı Kanununun 299 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan dört yıla kadar hapis” ibaresi “yüz günden üç yüz güne kadar adli para” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

